TANGAZO LA SERIKALI Na. 223 la tarehe 29/3/2024

SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA)

(SURA YA 287)

SHERIA NDOGO

(Zimetengenezwa chini ya kifungu cha 153)

SHERIA NDOGO ZA USAFI NA KUHIFADHI MAZINGIRA YA HALMASHAURI YA WILAYA YA MWANGA ZA MWAKA 2024

Jina

1. Sheria Ndogo hizi zitajulikana kama Sheria Ndogo za Usafi na Uhifadhi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga za Mwaka 2024.

Matumizi

2. Sheria Ndogo hizi zitatumika katika eneo lote la mamlaka ya Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga.

Tafsiri

Katika Sheria Ndogo hizi isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo:

"ada" maana yake ni yake ni malipo yanayolipwa kwa Halmashauri kwa ajili ya huduma ya kuzoa taka;

"Afisa Mwidhiniwa" maana yake ni Afisa aliyeteuliwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi;

"chakula" maana yake ni kitu chochote kinacholiwa au kunywewa na binadamu isipokuwa madawa;

"choo bora" maana yake ni choo chochote cha maji chenye sakafu inayosafishika, banda imara la kudumu, kimeezekwa, kina mlango imara, bomba la kutolea hewa chafu na chenye mfuniko kwenye tundu la choo na shimo salama na safi kwa ajili ya kutupa kinyesi na mkojo wa binadamu, kilichojengwa kwa vifaa vya kudumu;

"chukizo au kero" maana yake ni kitu chochote ambacho kipo katika hali yoyote iwe kinatumika, kimewekwa, kimejengwa, au ni kichafu kiasi cha kusababisha:

(a) hatari kwa viumbe na maisha ya binadamu;

(b) harufu mbaya au harufu ya kuudhi au kuleta kinyaa;

(c) kuzaliana kwa wadudu hatari kama vile inzi, mende, sisimizi, panya, nyoka, nyuki, kunguni au viumbe wengine hatari;

"Halmashauri" maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga;

"Mkurugenzi" maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga au Afisa aliyeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;

"kizimba cha taka" maana yake ni eneo maalum lililotengwa na Halmashauri kwa ajili ya kuhifadhi taka ngumu;

"mkazi" maana yake ni mtu ambaye kwa kawaida anaishi kwenye eneo lililopo chini ya mamlaka ya Halmashauri na ambaye ana kaya au anaishi katika kaya au taasisi iliyopo katika eneo la Halmashauri;

Sura ya 191

"maji taka" maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira;

Sura ya 191

"taka" maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira; na

Sura ya 191

"taka ngumu" Maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira.

Wajibu wa Kufanya Usafi wa Mazingira

3. Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi anayemiliki eneo la nyumba, kiwanja au biashara kuhakikisha kwamba:

(a) mazingira yanayozunguka eneo lake yanakuwa safi wakati wote;

(b) taka zote zinakusanywa na kufukiwa au kuondolewa kwa njia itakayoelekezwa na Halmashauri;

(c) anachimba shimo la kutupia taka litakalokuwa na urefu usiopungua kimo cha futi 3 na upana usiopungua futi 2;

(d) anajenga choo imara cha kudumu kilichojengwa kwa matofali na kuezekwa kwa bati, tembe, majani, vigae chenye mlango unaofunga na kufunguka na kuhakikisha kwamba choo kinatumika wakati wote na

katika choo hicho kuwe na chombo cha maji tiririka na sabuni ya kunawa mikono; na

(e) eneo lake halina mazalia ya mbu, panya na wadudu wengine hatarishi.

Wajibu wa Kufanya Usafi wa Mazingira

4. Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi anayemiliki eneo la nyumba, kiwanja au biashara kuhakikisha kwamba:

(a) mazingira yanayozunguka eneo lake yanakuwa safi wakati wote;

(b) taka zote zinakusanywa na kufukiwa au kuondolewa kwa njia itakayoelekezwa na Halmashauri;

(c) anachimba shimo la kutupia taka litakalokuwa na urefu usiopungua kimo cha futi 3 na upana usiopungua futi 2;

(d) anajenga choo imara cha kudumu kilichojengwa kwa matofali na kuezekwa kwa bati, tembe, majani, vigae chenye mlango unaofunga na kufunguka na kuhakikisha kwamba choo kinatumika wakati wote na katika choo hicho kuwe na chombo cha maji tiririka na sabuni ya kunawa mikono; na

(e) eneo lake halina mazalia ya mbu, panya na wadudu wengine hatarishi.

Kuhifadhi Maji taka

5. Kila mmiliki wa nyumba, kiwanda au eneo la biashara anatakiwa:

(a) kuhakikisha kuwa analo karo la kuhifadhi maji taka;

(b) kunyonya maji taka pale karo linapojaa; na

(c) Kuhakikisha kuwa hatiririshi au haelekezi maji kutoka vyooni, bafuni, karoni au viwandani kwenda barabarani, uchochoroni, mtoni, kwenye vyanzo vya maji, maeneo ya wazi, kwenye mfereji wa maji ya mvua au sehemu yoyote isiyotengwa kuhifadhia maji taka.

Kutengeneza na kuuza Vyakula

6. Mtu yeyote anayetengeneza, kuchoma, kupika, kuchemsha au kuuza chakula cha aina yoyote katika eneo la Halmashauri atatakiwa kutimiza masharti na kanuni za afya.

Ada ya Ukaguzi wa kiafya

7. Kutakuwa na Ada ya ukaguzi wa kiafya na italipwa na mmiliki au Mhudumu katika majengo ya biashara, vituo vya afya, zahanati za watu binafsi, famasi, maduka ya madawa, hoteli, migahawa, Mama Lishe, Baba Lishe, Watoa tiba asili, majengo ya biashara, vioski na maeneo mengine kama ilivyoainishwa katika katika Jedwali la Kwanza.

Kupima Afya

8. Itakuwa ni wajibu wa kila mhudumu wa hoteli, migahawa, baa, nyumba za kulala wageni, bucha, waoka mikate, au watu wanaoshughulika na kuuza vyakula vilivyopikwa kuhakikisha kwamba wanapima afya zao kila baada ya miezi sita.

Uwezo wa Afisa Mwidhiniwa

9.-(1) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kuingia katika eneo lolote ndani ya Halmashauri wakati wa muda wa kazi kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

(2) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kushauri au kuelekeza watu au mtu kuacha kuishi katika jengo ambalo linahatarisha afya au maisha ya watu na viumbe hai.

Vifaa vya Kuhifadhi Taka ngumu

10.-(1) Kila mmliki wa jengo la makazi au mpangaji wa jengo la makazi au mtu yeyote anayefanyia biashara katika eneo lolote ndani ya Halmashauri atatakiwa kuwa na chombo cha kuhifadhia taka chenye mfuniko na atawajibika kukusanya taka hizo kwenye vizimba vya kuzolea taka katika maeneo yaliyoainishwa.

(2) Kila mmiliki wa jengo au mpangaji wa nyumba iliyopo katika ukanda wa kijani katika maeneo ambayo hayajapimwa atatakiwa kuwa na shimo kubwa la kukusanya taka ngumu katika eneo lake.

Ada ya kuzoa taka

11. Halmashauri itawajibika kukusanya taka ngumu kutoka katika vizimba vya taka vilivyoainishwa

katika kila kata na wazalishaji taka watalipa ada au ushuru wa kukusanya taka kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Pili.

Kukusanya Taka ngumu

12.-(1) Halmashauri itawajibika kukusanya taka ngumu kutoka katika vizimba vya taka vilivyoainishwa katika kila kata.

(2) Taka ngumu zote zitakazokusanywa kwenye mapipa ya taka zitabaki kuwa mali ya mkazi au mmliki wa eneo hilo mpaka zitakapokuwa zimefikishwa kwenye kizimba cha taka au zimeondolewa na Wakala kutoka katika eneo hilo.

(3) Hairuhusiwi kuweka uchafu wenye asili ya maji maji kwenye pipa la taka au kitu chochote kinachoweza kulipuka na kusababisha madhara.

(4) Hairuhusiwi mtu kuchoma au kufukia taka ngumu bila kibali cha Halmashauri.

Eneo la Kutupa Taka

13. Halmashauri itakuwa na wajibu wa:

(a) kutenga eneo maalum kwa ajili ya kutupia taka;

(b) kuweka vyombo maalum vya kutunzia taka katika maeneo ya Halmashauri; na

(c) kutoa huduma ya kuzoa taka kwa malipo kutoka kwa wazalishaji wa taka na kupeleka kwenye dampo.

(2) Halmashauri itatoza gharama za kutupa taka ka tika dampo kutoka kwa mawakala, wamiiliki wa taasisi mbalimbali, viwanda, makampuni pamoja na wazalishaji wengine wa taka kwa kuzingatia viwango vilivyoainishwa katika Jedwali la Tatu.

Siku ya Usafi

14.-(1) Kila Jumamosi ya mwisho wa mwezi itakuwa ni siku maalamu ya kufanya usafi wa mazingira katika maeneo ya makazi na umma.

(2) Itakuwa ni wajibu na lazima kwa kila mkazi katika kijiji na kitongoji kushiriki usafi wa mazingira kwa siku iliyopangwa na Halmashauri katika maeneo yao na maeneo ya umma.

(3) Mtu atahakikisha eneo la makazi yake na vichochoro vilivyomzunguka, eneo analofanyia biashara, eneo la wazi lililokaribu naye kwa umbali wa mita kumi na eneo la mazingira ya Ofisi ni safi.

Wajibu wa kuwa na choo na kukitumia

15.-(1) Mmiliki wa nyumba au mpangaji atakuwa na wajibu wa kuhakikisha kwamba:

(a) nyumba yake ina choo safi na imara kwa matumizi ya wakazi wa nyumba hiyo; na

(b) anaweka sehemu maalum ya kunawia mikono ikiwa na maji safi na sabuni maalum ya kimiminika.

(2) Choo kinatakiwa kijengwe umbali wa mita sitini kutoka chanzo chochote cha maji.

Vyoo vya umma

16.-(1) Halmashauri inaweza kujenga Choo cha Umma au kumruhusu mtu binafsi, vikundi vya watu au taasisi kujenga vyoo vya Umma katika maeneo ambayo Halmashauri itaona inafaa.

(2) Vyoo vitakavyojengwa vitatakiwa kuwa vya kudumu na viwe na:

(a) matundu yasiyopungua mawili kwa wanawake na mawili kwa wanaume;

(b) mfumo madhubuti wa maji na uwepo wa maji ya kutosha yaliyo safi na salama;

(c) chombo cha kuhifadhia maji ya akiba;

(d) bafu la wanaume na wanawake;

(e) chumba maalumu cha Kuvutia sigara;

(f) sehemu ya haja ndogo kwa wanaume; na

(g) chombo maalumu chenye mfuniko cha kuhifadhia taka zisizoweza kusukumwa na maji;

Vyoo vya muda katika mikusanyiko

17. Ni wajibu wa mtu, kikundi au taasisi yenye lengo la kukusanya watu kwa madhumuni ya kufanya mkutano au sherehe au mkusanyiko wowote kuweka au kujenga vyoo vya muda endapo katika eneo hilo hakuna choo cha kudumu na atatakiwa kuomba idhini kutoka Halmashauri.

Vikundi vya Usafi

18. Halmashauri itahamasisha uundwaji wa Vikundi Jamii na kuvitambua ili kuviwezesha kufanya shughuli za udhibiti wa taka ngumu pamoja na usafi wa mazingira katika mitaa baada ya kuingia mkataba na Halmashauri.

Katazo

19. Ni marufuku:

(a) mtu kuendesha biashara ya kupuliza dawa au kuua wadudu au wanyama waharibifu katika nyumba yoyote au mahali popote bila kuwa na cheti cha taaluma kinachotambuliwa na Serikali na leseni kutoka Halmashauri;

(b) mfanyabiashara kupanga bidhaa nje ya jengo lake la biashara au barabarani au vichochoroni au katika eneo lolote ambalo halikuidhinishwa kwa ajili ya shughuli hiyo;

(c) mtu kutupa taka za aina yoyote barabarani au katika eneo lolote la wazi au vichochoro au kwenye chanzo chochote cha maji au eneo lolote ambalo halikutengwa kwa ajili ya shughuli hiyo;

(d) mtu aliye ndani ya gari kudondosha taka ngumu nje ya gari likiwa ndani au nje ya kituo cha magari na sehemu yoyote ile ambapo gari hilo linapita;

(e) mtu kuweka kitu chochote kwenye maji taka ambacho kinaweza kumuathiri mtu yeyote au kuharibu mfumo wa tiba ya maji taka au kinachoweza kusababisha kuzuia mtiririko wa maji taka;

(f) mtu kulima kilimo cha matuta yanayosababisha maji kutuama ndani ya eneo la katikati ya mji;

(g) kuchimba mchanga, kokoto au mawe katika vyanzo vya maji au mito barabarani;

(h) kuchafua, kuoga, kufua au kuvuruga maji yanayotumika kwa ajili ya matumizi ya binadamu au wanyama;

(i) kuuza mchanga, kokoto na mawe kandokando mwa barabara;

(j) kufanya biashara ya pombe ya aina yoyote katika nyumba au maeneo ya akiba ya barabara au mitaani;

(k) kuuza matunda au bidhaa nyingine za vyakula barabarani au kuanzisha masoko au magenge ya kuuzia matunda au vyakula au biashara nyingine ndogo bila ruhusa ya Halmashauri;

(l) kuunganisha bomba la taka vimiminika katika mifereji ya maji ya mvua;

(m) kufungulia au kutiririsha maji ya choo au taka vimiminika katika mkondo asili wa maji ya mvua au barabara au mfereji wa barabara wa maji ya mvua;

(n) kujisaidia haja ndogo au haja kubwa barabarani au mtaani au sehemu yoyote isiyokusudiwa kwa madhumuni hayo;

(o) kubomoa jengo lolote kwa njia yeyote ile bila kupata kibali cha Halmashauri;

(p) kufanya mikusanyiko ya kidini au kiutamaduni au kijamii wakati wa milipuko ya magonjwa ya kuambukiza, isipokuwa kwa ruhusa maalum ya Halmashauri na usimamizi wa Afisa Afya; na

(q) kuweka uchafu wenye asili ya maji maji kwenye pipa la taka au kitu chochote kinachoweza kulipuka na kusababisha madhara.

Makosa

20. Itakuwa ni kosa kwa mtu:

(a) kujenga choo chini ya umbali wa mita 60 kutoka kisimani, bwawani, mtoni, au chanzo kingine cha maji yanayotumika kwa matumizi ya binadamu;

(b) kutoa kinyesi au kusababisha kinyesi, mkojo, maji machafu yenye kinyesi kutoka kwenye choo chake au bafu lake au karo la kuoshea vyombo au nguo au kutoka kwenye bomba lolote linalochukua maji machafu na kuyatitirisha kwenye barabara, mitaa, au

kwenye mifereji ya maji ya mvua, au mfereji wowote uliowazi;

(c) kutupa taka au kusababisha mtu mwingine atupe taka mahali popote pasiporuhusiwa na Halmashauri;

(d) kutolipa ada ya taka kwa miezi miwili mfululizo;

(e) kutembeza vyakula mitaani bila kibali cha Halmashauri;

(f) kutokuwa na pipa la taka lenye mfuniko katika eneo la biashara;

(g) kutokuwa na choo au kukutwa na choo kibovu au kilichojaa;

(h) kukutwa na shimo la maji taka lililojaa au ambalo halina mfuniko;

(i) kutokuwa na chombo maalum cha kukusanyia taka ndani ya gari la abiria; na

(j) kufanya biashara ya kuosha gari, pikipiki au mtambo wowote katika eneo la makazi, eneo la wazi au eneo ambalo halikutengwa kwa shughuli hiyo au kuruhusu eneo lake kutumika kwa shughuli za kuosha vyombo vya moto katika maeneo ambayo hayakutengwa kwa shughuli hizo bila kupata kibali rasmi kutoka Halmashauri.

Adhabu

21. Mtu anayevunja masharti yaliyowekwa na Sheria Ndogo hizi atakuwa ametenda kosa na akipatikana na hatia atatozwa faini isiyozidi shilingi laki tatu au kifungo kisichozidi miezi kumi na mbili jela au adhabu zote mbili kwa pamoja.

Kufifilisha Kosa

22. Mkurugenzi anaweza kumtoza mtu aliyetenda kosa chini ya Sheria Ndogo hizi kiasi cha Shilingi elfu hamsini iwapo mkosaji atakiri kosa kwa hiari na kuwa tayari kujaza fomu maalum iliyoambatishwa kwenye Jedwali la Nne.

JEDWALI LA KWANZA

(*Limetengenezwa Chini ya aya ya 7*)

Ada ya Ukaguzi wa kiafya

Namba	Eneo la Ukaguzi	Kiwango cha Ada Kwa mwezi (Shilingi)
1.	Nyumba za kulala wageni	10,000/=
2.	Hoteli, mighahawa, nyumba za kuuzia vyakula vilivyopikwa	5,000/=
3.	Bucha za kuuzia nyama	3,000/=
4	Kibanda na maeneo ya kuchomea nyama	2,000/=
5	Vibanda au maeneo ya kuchomea nyama, kukaanga chips, nyama na mayai	2,000/=
6	Kumbi za muziki, disko, dansi, Baa	10,000/=
7	Vibanda vya biashara na maeneo ya biashara nyinginezo	3,000/=
8	Maghala ya bidhaa za vyakula Vinywaji.	10,000/=
9	Nyumba za makazi na mazingira ya Nyumba za makazi	2,000
10	Maduka ya madawa baridi ya binadamu au mifugo	10,000/=
11	Zahanati, kliniki na vituo vya Afya vya na taasisi za watu binafsi	10,000/=
12	Maeneo ya biashara yaliyofungwa baada ya ukaguzi wa awali na kuomba kufanyiwa ukaguzi mpya	10,000/=
13	Duka au kibanda cha biashara ya jumla	5,000/=
14	Ukaguzi wa Vioski na glosari	5,000/=
15	Majengo ya Taasisi	10,000/=
16	Vyoo vya kibiashara vinavyoendeshwa na watu binafsi.	10,000/=
17	Karakana na gereji za magari na mitambo	5,000/=
18	Karakana za vyuma na viwanda vya mbao	5,000/=
19	Mtoa tiba Asilia	5,000/=
20	Saluni ya kiume	3,000/=

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa Chini ya aya ya 11)

Ada ya Huduma ya Ukusanyaji na Uzoaji wa Taka.

Namba.	Aina ya Biashara na mchangiaji	Kiwango cha Ada kwa Mwezi (Shilingi)
1	Mgahawa mdogo, kibanda cha kuuzia chai au chakula	3,000/=
2	Kioski na Glosari	3,000/=
3	Nyumba ya kulala wageni	3,000/=
4	Zahanati kwa Taka zisizo hatari	5,000/=
5	Kituo cha Afya kwa Taka zisizo hatari	5,000/=
7	Fundi Seremala	5,000/=
8	Fundi chuma	2,000/=
9	Karakana au gereji za magari	5,000/=
10	Karakana nyinginezo	5,000/=
11	Duka la jumla, Super markets au mini Super markets	5,000/=
12	Duka la reja-reja	2,000/=
13	Duka dogo la vyakula	2,000/=
14	Duka kubwa la vyakula	3,000/=
15	Baa	5,000/=
16	Kumbi za Starehe, disko	5,000/=
17	Duka la kuuza samaki au nyama na bucha ya samaki au nyama	3,000/=
18	Kibanda au kituo cha Nyama choma au chips kinachojitegemea	3,000/=
19	Duka la Dawa la Jumla	3,000/=
20	Duka la dawa la reja—reja	2,000/=
21	Kiwanda kidogo kwa kila trip	20,000/=
22	Kiwanda kikubwa kwa kila trip	30,000
22	Fundi cherehani	1,000/=
23	Saluni ya Wanaume au Wanawake	3,000/=
24	Kibanda au mwavuli wa kuuza vocha za simu	500/=
25	Kituo cha Kuuzia nishati ya mafuta	5,000/=
26	Washona viatu	2,000/=
27	Wauza viatu vya mitumba au dukani	2,000/=
28	Wauza nguo za mitumba	2,000/=
29	Toroli la bidhaa au matunda	1,000/=
30	Stoo za mkaa	5,000/=
31	Stoo za mbao	5,000/=
32	Mama au Baba Lishe	3,000/=
33	Duka la kuuzia vipuli vy magari	10,000/=
34	Kila Kaya	2,000/=
35	Kila meza ndani ya Soko	300/=
36	Ofisi za Taasisi kama benki, posta na nk	10,000/=
37	Stationaries na maduka ya kuuza vitabu	5,000/=

38	Duka la Dawa baridi za binadam, duka la dawa za mifugo au pembejeo za kilimo	3,000/=
39	Maghala	5,000/=

JEDWALI LA TATU

(Limetengenezwa Chini ya aya ya 13(2))

Gharama za kutupa Taka Kwenye Jalal la Taka la Halmashauri.

Namba.	Kiasi cha Taka	Ada kwa Mwezi (Shilingi))
1	Taka za aina yoyote kwa kiwango cha ujazo chini ya tani moja	10,000/=
2	Taka za aina yoyote kwa kiwango cha ujazo tani moja hadi tani saba	20,000/=

JEDWALI LA NNE

(Limetengenezwa Chini ya aya ya 22)

HATI YA KUFIFILISHA KOSA

Mimi; ………………………………………………………. nakiri KWA HIARI YANGU MWENYEWE mbele ya; ……………………………………. ambaye ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga, kwamba mnamo tarehe;…… ya Mwezi;….…. Mwaka; ……..… nilitenda kosa la kukiuka masharti ya aya ya …… ya Sheria Ndogo ya Usafi na Uhifadhi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga za Mwaka 2024.

Kwa Mamlaka aliyopewa Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Mwanga, niko tayari kulipa kiasi cha Ada au Ushuru ninaodaiwa pamoja na faini.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA MIMI MWENYEWE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU:

Leo tarehe;…....... ya Mwezi;………… Mwaka;…………..
Jina;…………………………………..…………………….
Saini; ………………………..……………………………
MBELE YANGU :
Jin;……………………………..………..…………………
Wadhifa; …………………………………………………..
Saini; ……………………………………………………
Tarehe; …………………………………………………….

Lakiri ya Halmashauri ya Manispaa ya Mwanga imebandikwa kwenye Sheria Ndogo hizi kufuatia azimio la mkutano wa Baraza la Halmashauri ya ya Wilaya ulioitishwa na kufanyika tarehe 1/3/2023, mbele ya:-

MWAJUMA A. NASOMBE,
Mkurugenzi mtendaji,
Halmashauri ya Wilaya,
Mwanga

MHE. DR. SALEHE R. MKWIZU,
Mwenyekiti,
Halmashauri ya Wilaya,
Mwanga

L.S

NAKUBALI,

Dodoma,
30 Januari, 2024.

MOHAMED OMARY MCHENGERWA,
Waziri wa Nchi OR-Tamisemi